

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

6 Episcopus & clericus id facere prætermittens quod facere tenetur, ad
restitutionem, aut præbendæ, aut fructuum obligetur, necne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ARTICVLVS VI.

Utrum episcopus & clericus id facere prætermittens quod facere tenetur, ad restitutionem aut præbendam aut fructuum obligetur.

Cum decimas clericis, ut supra ostensum est stipendij loco propter officium suscipiant, ordo præsentis disputationis ut exploremus exposcit, utrum ecclesiastici seu episcopi sint, seu inferiores sacerdotes & clerici, ad restitutionem toties teneantur, quoties id quod debent non faciunt. Et arguitur à parte affirmatiua. In primis cap. licet. de electione lib. 6. sanctum legimus in concilio Lugdunen. sub Gregor. X. ut ille cui ecclesia parochialis de mandata est, nisi intra annum sacerdos fiat, ut residere in ecclesia valeat, nulla præmissa monitione sit præbenda priuatus. Cui Bonif. c. commissa. eodem tit. adiecit, ut si mentem non habuerit ad sacerdotium promouendi, teneatur ad restitutionem fructuum. Secundo: In concilio Lateranen. sub I. eo. X. sessione 9. decretum est, ut qui diuinum officium canonicè non persoluerit, pro rata teneatur perceptos fructus restituere, quod si supra dimidiatum annuum in eadem negligentia persisterit, beneficio priuetur, quippe quod propter officium datum erat. Tertio: Non solum qui horas canonicas non pendit, immo qui corruptis moribus est, videtur ad restitutionem obligari. Sane cum fructus ecclesiasticos populus clericis tãquam pretium suorum peccatorum & vota apud Deum offerat, ut habetur 12. q. 1. canon. videntes, quare ut Osee 4. legitur & refertur 1. quæst. 1. canon. ipsi sacerdotes peccata populi comedere dicuntur. Qui autem aliorum intercessores sunt apud Deum tenentur pura mente integram vitam viuere. Quare si aliter viuunt, ad restitutionem tenentur secundum tenorem tituli, de condit. cau. data & non sequuta. ff. in contrarium facit, quod neque stipendia, neque vero decimæ conferuntur sub ea conditione ut quocunque actu stipendiatus famulus defecerit, ad restitutionem teneatur. Nemo enim, quæ fragilitas humana est, tam inculpate famulari potest. Præterea, quod

ve lib. 1. disputabamus, qui poenam incurtit, non tenetur ante condemnationem stam luere.

Quatuor capita sunt de quibus in præsentiarum controuerti potest, utrum clerici ad restitutionem, seu præbendam, seu fructuum teneantur, quæ argumentorum ordine designata sunt. Primum, cum qui sacerdotium possidet, in animo non fert sacerdos aut clericus fieri. Secundum, cum prædictos ordines in tempore non recepit. Tertium, cum officium canonicarum horarum non pendit. Quartum, cum honestam vitam, ut clericum deceat, non uiuit. Haud enim hic de simonia, aut de homicidio, aut de alijs sceleribus, ob quæ vel irregularitas contrahitur ad obtinendum beneficium, vel priuationis multa incurritur. Illorum enim disputationes ad alia loca spectant diuersa. Sed ea hic duntaxat disputamus, quæ ad promerendos decimarum fructus, atque alia stipendia sunt clericis necessaria. Ad quæstionem ergo licet supra prædictum numerum, sex conclusionibus respondetur. Prima est expresse assertio prædicti c. commissa. de elect. lib. 6. Qui parochialem habet ecclesiam, non intendens ad sacerdotium promoueri, ad perceptorum fructuum restitutionem tenetur. Parochialem inquam quæ curam habet animarum annexam, secus de collegiata, ut habet illic glo. Et ratio, est, quoniam, ut cauetur in citato c. licet. eod. titu. tenetur eiusmodi clericus in ecclesia sua residere, per seque ecclesiæ famulari, quod antequam sit sacerdos, non ualet. Quocirca eadem lege comprehenditur episcopus. Et quamuis text. loquatur receptione pari ratione intelligitur de retentione. Quemadmodum inquam si dum parochiam suscipis, promoueri ad sacerdotium non cogitas, fructus restituere cogaris, quamdiu mentem non mutaueris, ita licet dum illam suscepisti sanum habueris propositum, si tamen id postea mutes decernens non fore sacerdos, ab illo temporis articulo teneris fructus restituere. Itaq; quocunque tempore non intenderis sacerdotium suscipere, fructus illius temporis non facis tuos, nam par est de acceptione & retentione ratio, ut illic scite in glos. notatum est. Et nota. Non intendens, quo verbo comprehenditur etiam ille qui dubio est animo, nam qui hæsitat,

Quatuor capita controuertuntur præsentis.

Prima conclusio.

R. 3 non

Primū arg. Concilii Lugdunen.

Bonif.

Secundū.

Tertium.

non intendit. Quocirca si qui parocchiam suscipit, nondum de viâ deliberavit, sed pendens est animi, ut si res alia via felicius successerit, habitu clericali sit renunciaturus, profecto non tuta conscientia fructus recipit. Si autem intentionem quidem habuerit sacerdotij suscipiendi, sub conditione tamen, nisi per mortem primogeniti fratris hereditas paterna sibi obtigerit, aut aliud quidpiam seculare prospere successerit, fortasse erit, qui dicat eum posse eisdem fructus ecclesiasticos percipere, eo quod conditionalis intentio, quodammodo est intentio. At neque huiusmodi profecto conscientiam sanam esse arbitretur, quoniam cum textus ait, Non intendens absolutam intentionem expostit. Et ratio etiam suffragatur, nam qui absolute percipit fructus, absolutam habere debet intentionem. Alioqui fraudulenter, ut ait text. eos recipit. Parenthesis vero illa textus (nisi voluntate mutata promptus fuerit) non sic affute intelligenda est, quod cum voluntate mutata ad sacerdotium promptus fuerit, possit fructus illius temporis recuperare, quo propositum sacerdotij non habebat, sed quod cum propoluerit promoueri, iam inde suos illos faciat.

Quest. Percontaris autem utrum in eiusmodi restitutione facienda expectanda sit iudicis condemnatio, an vero nulla expectata sententia sit exequenda. Apparet namque sententiam esse praesolendam, eo quod lex illa videtur poenalis. Respondetur nihilominus nulla opus esse iudicis cognitione, sed eo ipso quod quis non habeat propositum suscipiendi sacerdotium, fructus non facit suos, quoniam lex illa non est poenalis. Immo collatio parochialis sacerdotij licet absolute fiat, confertur tamen cum illa obligatione, ut cui confertur, sacerdos fiat, alias fructuum dominium non acquirit. Quo ergo casu locum habet Digestorum titulus supra citatus, de condi. cau. da. & non sequi. Sed est praeterea adnotandum quod etiam si ille non intenderit promoveri, immo licet propositum habuerit se uxoriae implicandi, titulum praebendae secundum rigorem textus non perdit. Imò quotiescunque sacerdos esse voluerit, absque nova praesensione eandem valet retinere praebendam. Porro vero saltem ille qui

firmato animo nunquam sacerdotalem ordinem suscipiendi parocchiam ecclesiam possidet praeterquam quod fructus, ut ait text. non facit suos, non est in manu à delicto iudicandus. Immo crediderim mortali, nisi illam reliquerit, quandoquidem ecclesiam occupat cui servare non cogitat, quod profecto abique exitiâ animarum detrimento, quarum cura eidem praebendae annexa est, fieri non potest. De alijs autem beneficijs quae extra animarum curam sunt, etiam si servitium habeat annexum nihil sancitum est. Quae neque temere asserendum quod nisi abique clericali intentione possideantur, obligatio restitutionis fructuum inde emergat, nam o dioa iura, ut habet regula iuris, restringenda potius sunt, quam amplianda. At vero neque arbitros à culpa mortali esse mundum qui beneficium habet cui annexum est clericale obsequium, nisi propositum habeat, si non sacerdotalem, saltem illum ordinem suscipiendi qui tale servitium necessarius est. Aut si nullus requiratur, et do, saltem intentio necessaria est, clericorum more viuendi. Absurdissimum enim esset qui canonicatum, aut aliud cuiusmodi beneficium, obsequio ecclesiastico deputatum retineret cum animo ad matrimonium conuolandi, aut seculariter viuendi. Quia vero neque praesimoniam, quae vocat abique culpa cum eiusmodi seculari animo & habitu possidentur, quandoquidem ut saepe antea diximus, titulusmodi titulus clericalis est. De pensionibus autem alia est ratio quippe quae sine ecclesiastico titulo conferuntur. Quamuis ipsi propter aliquem famularum ecclesiae concedantur, absurditate non caret. Sunt enim qui cum sacerdotiorum possint, mutato animo eadem retentis pensionibus resignant, quas quidem coniugati retinent, quibus uxorem, & proles, & secularem saltem sustentent. Quod quidem adeo est institutum ecclesiastico absonum, ut cur ecclesia ferat, non viderim. Secundum caput restitutionis quod posuimus erat, dum parochialis clericus intra annum sacerdotium non suscipit. De quo in d. scilicet de elect. lib. 6. extat conclusio, quae hic fit nobis secunda. Qui titulum habens parochialis ecclesiae intra annum ad sacerdotium non praesens fuerit, nulla etiam praesmissa monitione, eandem

Quid d
prati-
monia.Quid
de p
ibus.Secunde
conclu-

Rõ con
clusion.
est præbenda priuatus. Et est similiter intel-
ligenda ac præcedens nempe quod non
opus est alia priuatoria sententia eo quod
lex illa non est pœnalis, sed conuentiona-
lis. Enimvero cum nulli esset animarum
cura demandanda, nisi sacerdos esset qui
illico suam prouinciam administrare pos-
set, sanctum ecclesia duxit nemini eiusmo-
di præbendas indulgere nisi cum illa con-
uentione, qua non seruata, eo ipso sit pri-
uatus. Quod si arguas. Ille facta prouisione
vere & absolute est præbendæ dominus
ergo nisi audiatur, non est expoliandus.
Negatur consequentia, quia eius-
modi collatio semper, quodam modo est
ad futuro pendens. Sicut si tuam tu pecu-
niam alicui sub aliquo obligatione & pa-
cto conferres, eo ipso, quo ille pacto
non fiet, tenetur eandem tibi reddere.
Illum autem canonem postmodum Boni-
ficia. cap. cum ex eodem titulo. sic modera-
tis est, ut duntaxat ratione studij, quo pos-
set postmodum sacerdos esse ecclesie fru-
ctuosior, valeat episcopus cum huiusmo-
di clericis per septennium dispensare. Nunc
vero temporis quocunque de causa dis-
pensator. Circa hanc ergo conclusionem
nulla extat immorandi causa. Tertium
ergo caput restitutionis ecclesiasticorum
fructuum ex omissione ortum ducit perfol-
uendi diuinum horarum officium, in quo
plura complicantur dubia. Et primum
est, An qui officium diuinum non soluit,
ac restitutionem teneatur, & quo iure. Et
incipiendo à naturali & diuino apparet
in primis non teneri, quia in capit presby-
ter. de celebratione missarum, & alijs su-
pra citatis vsque ad Concilium Lateranensem
sub Leone X. nulla extat restitutionis men-
tio, sed tantum præcipitur, ut soluantur
officium diuinum. Si autem restitutio
diuini esset iuris, non fuisset ab ecclesia
tam longo silentio dissimulata, sed expres-
sis verbis explicata, nam per hoc quod ora-
re præuisum est, non satis exprimitur quod
aliter facientes ad restitutionem teneantur.
Item beneficia non propter horarum
officium solum, verum & pro alijs impenduntur
clericis, qui autem alia prætermiserit,
ut si plebanus in sua cura fuerit negli-
gens, non ideo iure diuino ad restituti-
onem tenetur.

Tertio
conclu.
His tamen non obstantibus statuitur

tertia conclusio. Qui sub titulo clericali
stipendium habet ecclesiasticum, nempe
ex decimis aut similibus oblationibus, nisi
diuinum officium soluerit, ad aliquam re-
stitutionem tenetur.
Hoc patet, quia huiusmodi stipendia li-
cet non quantum ad quotam tamen iure
diuino, quin etiam naturali, instituta sunt
tandem stipendia ecclesiasticorum fun-
ctionum. Munus autem maxime prop-
rium clerici est, vt supra diximus, offi-
cium diuinum certis horis pendere. Qua-
re in Concilio Lateranensi. ad hoc propo-
situm allegatur quod beneficium datur pro-
pter officium, ergo qui non penderit, iugo
restitutionis eodem iure subiicitur, eo
quod non vtrumque, sed contra iustitiam
deliquerit. Non dixerim, si hoc aut illo mo-
do officium, non soluerit, neque quod ad
talem aut talem restitutionem teneatur,
nam hæc omnia sunt de iure positiuo, sed
quod sub pena alicuius restitutionis teneatur
clericorum quisque orandi munus.
Atqui in huius conclusionis confirmatio-
nem facit, non esse aliud credibile, quam
quod ante superrimum Lateranensem con-
cilium. mos fuerit ecclesie, vt qui officium di-
uinum non diceret, ad aliquam restituti-
onem teneretur, alias præfatum Concilium
non sic repente tam insigne præceptum
protulisset, & tamen vt dicebamus, expres-
sa restitutionis mentio non habetur antea
in iure, ergo præceptum ipsum orandi, se-
cundum naturale ius & diuinum sub alicuius
rationis pena interpretabatur. Subte-
xitur, nihilominus, quarta conclusio, Non
quicunque defectus in persoluendo diui-
no officio immo neque omnis qui culpam
inducit mortalem ad restitutionem obli-
gat. Vt, si incongrue proferas, aut versus
aliquos etiam ex supina negligentia, &
ocisitantia interpoles. Probatur, quia hoc
nimirum irretire conscientias, cum vix ca-
duca, labilisque hominum vita sine huius-
modi negligentis transigi queat. Immo
vero si matutinale officium, aut aliam ho-
ram seu exculpabili obliuione seu dedita
opera prætermiseris, quod forte semper
est mortale, aut si totum diem orare præ-
termiseris, quod certe est lethale, non ideo
ad restitutionem rigore iuris teneris. In
primis enim qui non ratione beneficij,
quia nullum habet sed ratione ordinis ora-

Probatio.

Confirmatio.

Quarta conclusio.

Probatio.

Quid e
prati-
zouij.

Quid
depreho-
nibus.

Secula
conclu.

di lege tenetur, non est quod restituat. Qui vero ratione beneficij fuerit obligatus, quamuis collatum ei fuerit propter officium, non tamen adeo minutam respōdere debent stipendij portiuncula singulis canonicis horis, ut cuiusque prætermisso ad restitutionem illius portionis obligetur. Quoniam neque in quilibet familijs tam exacte requiritur seruitium, neque Spiritus sanctus cuius nutu ecclesia regitur, tales voluit suis ministris scrupulos in facere. Ex quo fit quod & si dum oras attentionem studio, & meditato inde dimoueas licet mortale crimen sit, ut supra diximus, ad restitutionem tamen non obligeris, quoniam neque si officium prætermittes, obligatus esses.

**Dubita-
tio.
Rōdubi-
tandi.
Concil.
Later.**

At vero dubium de illis restat qui longiori tempore orare canonicæ prætermittunt, maxime si præbendas habeant ecclesiasticas. Et dubitandi rationem nobis offert sessio. 9. citata Lateranens. Concilij. Cuius verba sunt. Statuimus & ordinamus, quod quilibet habens beneficium cum cura vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio diuinum officium non dixerit, legitimo impedimento cessante beneficiorum suorum fructus non faciat, pro rata omissionis officij & temporis, sed eos tanquam iniuste perceptos in fabricas ecclesiarum huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanerit, legitima monitione præcedente, beneficio ipso priuetur, cum propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittente, quo ad hoc quod est beneficio priuari posse, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit. Hæc in Concilio. In hac vero ut iacet, verborum serie partim nimia videri cuiuspiam potest relaxatio, partim vero nimia perstrictio. Nam quod vsque post menses ab obtento beneficio non cogatur clericus sub aliqua pena officium dicere, nimia relaxatio est. Rursus, quod qui postea vno aut duobus diebus orare cessauerit, teneatur pro rata solvere, nimium apparet rigidum. Præterea, quod vrgentius est, nec verba concilij, ut iacent satis sunt intelligibilia. Habetur enim prius, quod qui post sex menses ab obtento beneficio non orauerit

**Expēdi-
tur ver-
ba Con-
cil. Late-
ranens.**

pro rata restituat, postea vero subicitur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit, &c. Quæ quidem verba prioribus non grate coherens, nam hæc postrema, in simili negligentia, aperte de notant negligentiam priorum sex mensium ad restituendum pro rata obligasse, quandoquidem post illos, rigor cogendi per comminationem priuationis beneficij adhibetur. Coniunctio ergo, immo certo crediderim, illud verbum Concilij non esse, post, sed, per, videlicet ut sensus sit, quod qui per sex menses ab obtento beneficio vel quamlibet eorum partem officium non dixerit, solum teneatur ad restitutionem pro rata. Elapsio vero semestri, si post admonitionem in quindecim diebus non bis orauerit, beneficio priuetur. Itaque primum semestris non datur tanquam inducia, ut clericus non orans nulli subiaceat poenæ, effect enim omni rationi dissonum, sed, ut non priuetur. Et hoc pacto verba sunt intelligibilia, alioqui minime. Colligitur ergo ex hoc Concilio, quod quacunque horarum missio cum primum quis habet beneficium, cum ad restitutionem obliget, immo si rigorem verborum species, quamuis vnam duntaxat horam prætermittat, restituere compellatur. Porro autem hic censendi rigor, nimium sibi apparet, eo vel maxime quod est præcipuum clerici officium sit horarum pensum, nihilominus beneficium pro alijs etiam officijs tribuitur, & ideo ratio non exigit vsque ad huiusmodi minutias fiat restitutio. Neque ius diuinum ad id cogit, neque synodus credenda est tam distidio rigore sua protulisse verba. Igitur quo rem summatim comprehendamus, concilium, subter hoc capitulum nondum plene, quod sciam, vbi & more receptum est. Fuit enim Synodus illa nimium proluxa, & aliqua continens, quæ non erant tanti momenti. Quapropter selua illa auctoritate, quæ concilijs summa debetur, nescio an sit omnino necessarium ad rigorem cessionis huius omittentes, vnum aut duos dies, ad restitutionem obligare. Enimvero neque altera pars, nempe quod qui ultra semestre officium diuinum non soluerit, priuatione beneficij mulctetur in vsu (quod audierim).

Explicat
Cōcilium
doctum.

Concilium
Lateranense
receptum
non est
quod ad
restitutionem
beneficij
pro rata
omissionis
officij
vincit.

SOTO
de Iure
Legibus
DIE
13

rim) spiam est. Neq. a dmonio illa, quæ illic fieri iubetur, fieri consuevit. Haud enim est ipso facto priuatus, vt de illo supra diximus, qui in animo non gerit ad sacerdotium promoueri, aut non intra annum promouetur, sed, si concilium seruaretur, esset priuandus. Quod ergo consilium egomet mihi ex his colligerem, est pro vno aut duobus diebus nemini restitutionis scrupulum iniicere, quamuis peccatum sit mortale, saltem eos, qui relaxationibus cruciata Bullæ gaudent. quibus ad horis male pensis absolutio continetur satis crediderim esse tutos, quamuis eiusmodi paruas negligentias commiserint. Quando vero orandi omisso viterius procedit, tunc compositio cum summo Pontifice, aut eius legato locum haberet. Id quod propter auctoritatem Concilij diximus. Nam stando iuri diuino, cum, piscopo scriberet. Enimvero huiusmodi restitutiones, si idem diuinum naturaleque ius, immo si pontificum priscum consulas, ecclesiarum fabricis adjudicandæ essent, aut impios vsus infumendæ. Etenim cum decimarum stipèdia res sint propriæ ipsarum ecclesiarum, ministri qui non seruiunt, eidem ipsis debeant restitutione. Quin vtrq. idem Lateran concilium eisdem ecclesijs aut pauperibus fieri iubet. Attamen, iam nunc temporis, vt alias diximus summi Pontifices suis vsibus necessarias esse ducunt, & ideo cum illis de restitutione pacificatur. Postremum denique dubium huic pertinens, superest de illis, qui ecclesijs famulari tenentur, non tamen pro dignitate satis inseruiunt, nempe de canonicis qui in intrando choro, indeque exeundo, constitutum signam punctim obseruant, videlicet, vt neque ante ingrediantur neque post permaneant, vtrum ad restitutionem pariter teneantur. Petrus nãque de Palud in quarta distinct. 15. quæst. quinta, illorum conscientias flagellat, dicens, quod huiusmodi temporis negotijs ecclesie impendunt, bene quidem, qui autem otiose & sine bona causa sponte abest, nõ est tutus, nisi ecclesie statutum aut consuetudo eum excuset. Quoniam tale statutum irrationabile est, quod ideo conscientias sedare non sufficit maxime in annuatarijs eo quod qui sua bona sub tali vinculo ecclesijs legarunt, non ea censentur canonicorum statutis, nisi rationa-

bilibus, subdidisse. Nihilominus contra eiusmodi scrupulum subiicitur quinta conclusio. Vbi non est manifesta statuti peruersitas quicunque choro iuxta tenorem institutionum suæ ecclesie inseruiens bona fide & conscientia fructus facit, neque ad illam tenetur restitutionem. Conclusio est per se liquida, nam postquam totum collegium more, & vsu legem condidit nisi manifeste prauitatem, & corruptelam præferat, nemo eisdem societatis, tenetur amplius de legis ratione discutere, sed eam seruando satisfaciet. Quartum denique ac postremum caput restitutionis bonorum ecclesiasticorum ab aliquibus, vt supra diximus, constituitur, si clericus moribus & vita non sit ille, quem esse decet. Quam quidem opinionem] Adrian. Amplexari videtur in illa supra citata quæstione de restitutione, vbi ait, quod clericus perditæ viuens, & Deum continuo prauis motibus stimulans, aut officium debitum pratermittens, tenetur restituere quicquid de fructibus ecclesiasticis expendit. Cuius argumensupra in fronte quæstio. tertia, sed collocauimus. Opin. tamen hæc esse non potest nisi quorundam forsitan Jurisconsultorum qui ex sancto potius zelo quam consultata ratione philosophantur. Nam Alexandr. Halensis, tertia parte, quæst. 36. cui Adrian. illam inscribit, non loquitur nisi de eo qui ecclesie non seruit, de quo ait, quod sicut conductus agricola non laborans non est mercede dignus, ita neque clerici non seruientes. Contra illam ergo opinionem, subnectitur sexta conclusio, quamuis clerici ratione sui status moribus inter seculares effulgere debeant, atque adeo tanto præstantius, quanto, quique altiori insignitur dignitate, tamen sola vite corruptio eos ad restitutionem non obligat, nam eius stipendia minime ei sub tali conditione conferuntur, sed vt ecclesie seruiat. Tenetur enim etiam, & reges & quicunque publici magistratus morum integritate præpollere, tamen quis dicat sub tali pacto eos stipendia suscipere? Adde, quod si ulla esset in tali opinione probabilis, laqueum hominum conscientijs iniicere, nam in tanta multitudine clericorum immuni sunt qui in dies lethaliter delinquant. Et quod res manifeste

Quinta conclusio.

Quartum caput restitutionis bonorum ecclesiasticorum. Adrian.

Alexandr. Halensis.

Sexta conclusio contra receptam opinionem.

Cõsilij auctoris cõtre p ximam dubitationem.

Postremum dubium.

Petrus Palud.

Explicat Cõsilij auctoris cõtre p ximam dubitationem.

Consilij auctoris cõtre p ximam dubitationem.

teste demonstrat ecclesia prescribens crimina, nempe simonia, homicidij, aliaque id genus, de quibus clerici suis prebendis expoliantur, manifeste animum suum patefacit, non esse ab reliquorum quoquam suo sacerdotio priuare: Ex dictis ergo colligitur responsio quæst. quæ neque omnino est affirmatiua, neque omnino negatiua, sed media. Primo ergo argumento ex cap. licet, & quoniam lib. sexto composito, suas consensimus conclusiones, quæ fuerunt nobis primo & secundo. Tertio vero id quod probare non tendebat, in sexta negauimus, atque adeo eisdem argum. satisfactum est.

Rõ pro
conclu-
sione.

ARTICVLVS VII.

Verum religiosi creati episcopi ad obseruantias regulares tenentur.

S. Tho. 2. 2. quæst. 185. art. 8.

Quoniam in superioribus quaestione D. Thom. 185. de episcopo statu tractare aggressi sumus, sed tamen meditatio canonicarum horarum, quam altera de clericorum bonis nobis obtulit, paulisper nos diuertere, licet non abs re, compulit, operæ pretium duximus ad postremum eiusdem quaestionis articulum quem missum feceramus, reuerti, vt decimum hunc lib. qui præcipue de episcopis institutus est, consideratio monachorum, qui episcopali dignitate fulgent, concludit. Arguitur ergo qui eiusmodi religiosi in episcopos promoti ad obseruantias regulares non tenentur. Habetur enim cano. statutum decima octaua quaestione prima, quod monachum electio canonica a iugo regulæ monasticæ professionis absoluit, & sacra ordinatio de monacho episcopum facit, obseruantia autem regulares subiugo monastica institutionis continentur, ergo illi qui episcopi creantur, ab illis eximuntur. Secundo argumento. Ille, qui ab inferiori ad altiorè gradum assumitur, videtur a vinculis inferioris absolui, eo quod homo non potest tot sarcinis esse onustus. Quemadmodum, qui monasticam profectur vitam, ab omnibus votis religantur, quibus erant

in seculo obligati status autem episcopalis sublimior est monachali, ergo religiosus illic promotus, ab omnibus canonicis institutis liberatur.

Tertio, insolubiliores monachorum nexu sunt obedientia & paupertatis, episcopus autem ab obedientia suorum pralatorum sit exemptus, & quod ab altero etiam paupertatis funiculo enodetur, apparet sentire praefactus can. vbi ait eiusmodi monachum creatum episcopum legitime posse paternam hereditatem adire. Adde quod etiam illis conceditur testamèta conficere, ergo & ab alijs etiam obseruantijs liberantur. In contrarium videtur facere can. Inno. de monach. 16. q. 1. qui ait. De monachis, qui diu immortantes in monasterijs postea ad clericatus ordines peruenierint, statim non debere eius a priuri proposito discedere.

Argu. 3

Sententia D. Thom. de hac quaest. tribus conclusio continetur. Prima. Ad eas religionis obseruantias quæ pontifici functioni nullo esse possunt impedimento, immo esse possunt adiutorio, perinde tenetur monachus sedens episcopalem adeptus, atque dum erat in claustris. Huius generis, sunt continentia, paupertas, atque adeo religionis vestitus, qui est eiusdem obligationis vnum. Secunda conclusio. Si quæ vero inter regulares obseruantias existunt, quæ pontificis administratione obstaculo esse possunt, ab illorum iugo eximitur, per episcopatum religiosus. Cuiusmodi sunt solitudo, silentium graueque abstinentia atque vigilia, quæ corpus debilitando, possent episcopum suo muneri ineptum reddere. Ambas has simul conclusiones hac ratione commoustrat. Cum vterque locus, tam religionis scilicet, quæ episcoporum, sit status perfectionis, hoc tamen differunt, quod status religionis viam ad perfectionem sternit tanquam eius discipulus, status autem episcoporum est ceu perfectionis magisterium dispositio autem ad aliquam formam per illius perfectionem non cessat, nisi quatenus eius fuerit impedimentum, vt lectio ac meditatio discipuli cessare non debet, dum sit magister, imo hoc impensius facere debet. Non tamen amplius debet audire, sed docere, quia illud huius impedimentum. Pari ergo modo illæ obseruantia relictæ, quæ functioni episcop. non obstant, iam

Primo conclusio

Rõ vni
ufo, cen
claustra

SOTO
de iure
Legibus,
DIE
13

Primū
argum.

Argu. 2.